

32001Y0203(02)

C 37/3

JURNALUL OFICIAL AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE

3.2.2001

Orientări comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului

(2001/C 37/03)

A. INTRODUCERE

1. În anul 1994, Comisia a adoptat orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului ⁽¹⁾, care și-au încetat valabilitatea la 31 decembrie 1999. În conformitate cu punctul 4.3, Comisia a revizuit respectivele orientări în 1996 și a concluzionat că nu era necesar să introducă modificări înainte de expirarea perioadei de valabilitate a acestora. La 22 decembrie 1999, Comisia a decis să prelungească perioada de valabilitate a orientărilor până la 30 iunie 2000 ⁽²⁾. La 28 iunie 2000, Comisia a decis prelungirea perioadei de valabilitate a orientărilor până la 31 decembrie 2000 ⁽³⁾.
2. De la adoptarea orientărilor în 1994, acțiunile în domeniul mediului au evoluat, la inițiativa statelor membre și a Comunității, precum și la nivel mondial, în special în urma adoptării protocolului de la Kyoto. De exemplu, ajutoarele acordate de statele membre sunt mai numeroase în sectorul energetic și se manifestă sub forme care au fost mai puțin utilizate până recent, precum reducerea sau scutirea de obligații fiscale. De asemenea, tind să se dezvolte noi forme de ajutoare de exploatare. Prin urmare, Comisia trebuie să adopte noi orientări, necesare pentru a familiariza statele membre și întreprinderile cu criteriile pe care le va aplica în deciziile privind compatibilitatea cu piața comună a măsurilor de ajutor prevăzute de statele membre.
3. În conformitate cu dispozițiile articolului 6 din Tratatul CE, politicile Comisiei privind controlul ajutoarelor în domeniul mediului trebuie să cuprindă obiectivele politicii de mediu, în special în scopul promovării unei dezvoltări durabile. Prin urmare, politica de concurență și politica de mediu nu sunt antagoniste, iar cerințele protecției mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicii de concurență, în special în scopul promovării unei dezvoltări durabile ⁽⁴⁾.
4. Totuși, faptul că se ține seama de cerințele de mediu pe termen lung nu înseamnă că trebuie autorizate toate ajutoarele. Trebuie să se țină seama de efectele pe care ajutoarele le pot avea din punctul de vedere al dezvoltării durabile și al aplicării integrale a principiului „poluatorul plătește”. Anumite forme de ajutoare se încadrează în mod incontestabil în această categorie, în special dacă permit

atingerea unui nivel ridicat de protecție a mediului, evitând totodată conflictele cu principiul internalizării costurilor. În schimb, alte forme de ajutor, pe lângă faptul că pot avea efecte negative asupra schimburilor comerciale între statele membre și asupra concurenței, pot fi contrare principiului „poluatorul plătește” și pot pune obstacole în calea procesului de dezvoltare durabilă. Această situație apare, de exemplu, dacă ajutoarele nu urmăresc decât să faciliteze adaptarea la noi standarde comunitare obligatorii.

5. Prin urmare, abordarea Comisiei în prezentele orientări constă în a determina dacă și în ce condiții ajutoarele de stat pot fi considerate necesare pentru a se asigura protecția mediului și dezvoltarea durabilă, fără a avea efecte disproporționate asupra concurenței și asupra creșterii economice. Această analiză trebuie efectuată în lumina experienței acumulate în urma funcționării orientărilor din 1994 și în lumina modificărilor intervenite după acea dată în politica de mediu.

B. DEFINIȚII ȘI SFERA DE APLICARE

6. Noțiunea de protecție a mediului: în sensul prezentelor orientări, Comisia înțelege prin „protecția mediului” toate acțiunile destinate să remedieze sau să prevină prejudiciile aduse mediului fizic sau resurselor naturale ori să încurajeze utilizarea rațională a acestor resurse.

Comisia consideră că măsurile de economisire a energiei și utilizarea surselor regenerabile de energie sunt, de asemenea, acțiuni de protecție a mediului. Prin „măsuri de economisire a energiei” se înțelege, printre altele, orice acțiune care permite întreprinderilor să își reducă consumul de energie utilizată în ciclul de producție. Proiectarea și fabricarea de mașini sau de mijloace de transport care necesită mai puține resurse naturale nu intră sub incidența prezentelor orientări. Acțiunile întreprinse în cadrul uzinelor sau al altor unități de producție în scopul creșterii siguranței și a igienei sunt importante și pot fi eligibile pentru anumite tipuri de ajutoare, dar nu intră sub incidența prezentelor orientări.

Noțiunea de internalizare a costurilor: în sensul prezentelor orientări, prin „internalizarea costurilor” se înțelege principiul conform căruia toate costurile privind protecția mediului trebuie incluse în costurile de producție ale întreprinderii.

Principiul „poluatorul plătește”: principiul conform căruia costurile măsurilor de combatere a poluării trebuie suportate de către poluatorul care cauzează poluarea.

Poluator: poluatorul este cel care cauzează prejudicii mediului, în mod direct sau indirect, sau care creează condiții care duc la astfel de prejudicii ⁽⁵⁾

⁽¹⁾ JO C 72, 10.3.1994, p. 3.

⁽²⁾ JO C 14, 19.1.2000, p. 8.

⁽³⁾ JO C 184, 1.7.2000, p. 25.

⁽⁴⁾ Intenția Comisiei de a asigura integrarea politicii de mediu în celelalte politici a fost, de asemenea, menționată în raportul „Integrarea aspectelor privind mediul în toate politicile relevante” din 26 mai 1999 și în raportul prezentat Consiliului European de la Helsinki privind integrarea problemelor de mediu și a dezvoltării durabile în politicile comunitare [SEC(1999) 1941 final].

⁽⁵⁾ Recomandarea Consiliului din 3 martie 1975 privind alocarea costurilor și intervenția autorităților publice în probleme de mediu (JO L 194, 25.7.1975, p. 1).

Prețuri care să reflecte costurile: principiul conform căruia prețurile bunurilor sau serviciilor trebuie să includă costurile externe asociate cu impactul negativ al producției și comercializării acestora asupra mediului.

Standard comunitar: standard comunitar obligatoriu care stabilește nivelurile care trebuie atinse în termeni de mediu, precum și obligația, în temeiul dreptului comunitar, de a utiliza cele mai bune tehnici disponibile (best available techniques - BAT) ⁽¹⁾ care să nu implice costuri excesive.

Surse regenerabile de energie: surse de energie regenerabile, altele decât fosile, și anume: energia eoliană, energia solară, energia geotermică, energia valurilor, energia mareelor, instalațiile hidroelectrice cu o capacitate mai mică de 10 MW și biomasa, biomasa fiind definită ca produse agricole și forestiere, deșeuri vegetale care provin din agricultură, silvicultură și din industria alimentară, deșeuri de lemn și plută netratate ⁽²⁾.

Energia electrică generată din surse regenerabile de energie: energia electrică generată în instalații care utilizează exclusiv surse regenerabile de energie, precum și partea din energia electrică generată din surse de energie regenerabile în instalații hibride care utilizează surse de energie convenționale, în special pentru situații neprevăzute ⁽³⁾.

Taxă de mediu: „o taxă este considerată ca fiind de mediu dacă baza de impozitare are în mod evident un efect negativ asupra mediului. Cu toate acestea, o taxă poate fi considerată de mediu și în cazul în care are un efect pozitiv mai puțin evident, dar totuși sesizabil. [...] În general, statele membre trebuie să demonstreze efectele estimate ale taxei asupra mediului [...]”⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Conceptul de „cele mai bune tehnici disponibile” (best available techniques - BAT) a fost introdus în legislația comunitară prin Directiva 76/464/CEE a Consiliului din 4 mai 1976 privind poluarea cauzată de anumite substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic al Comunității (JO L 129, 18.5.1976, p. 23) și reluat, într-o formă ușor modificată, în Directiva 84/360/CEE a Consiliului din 28 iunie 1984 privind combaterea poluării atmosferice provenite de la instalațiile industriale (JO L 188, 16.7.1984, p. 20). Directiva 96/61/CEE a Consiliului din 24 septembrie 1996 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (JO L 257, 10.10.1996, p. 26; „Directiva IPPC”) a dezvoltat și a confirmat acest concept. Sfera de aplicare a Directivei IPPC se referă la instalațiile industriale cu potențial ridicat de poluare. Din noiembrie 1999, directiva se aplică instalațiilor noi sau existente care au suferit schimbări importante. Instalațiile existente trebuie să se conformeze normelor prevăzute în Directiva IPPC până în octombrie 2007. Până la acea dată, în ceea ce privește conceptul de BAT, se aplică dispozițiile prevăzute în cele două directive menționate anterior. Ca regulă generală, standardele concrete – de exemplu valorile limită de emisii sau de consum bazate pe utilizarea celor mai bune tehnici disponibile – nu sunt stabilite de Comunitate, ci de autoritățile naționale.

⁽²⁾ Această definiție este cuprinsă în propunerea Comisiei pentru o directivă a Parlamentului și a Consiliului privind promovarea energiei electrice din surse regenerabile pe piața internă a energiei electrice (JO C 311 E, 31.10.2000, p. 320). După adoptarea acestei directive de către Parlament și Consiliu, Comisia aplică definiția menționată în textul final.

⁽³⁾ Aceleași observații ca cele din nota de subsol 7.

⁽⁴⁾ Impozitele și taxele de mediu pe piața unică [COM(97) 9 final, 26.03.1997].

7. Sfera de aplicare: prezentele orientări se aplică ajutoarelor ⁽⁵⁾ destinate protecției mediului în toate sectoarele reglementate de Tratatul CE, inclusiv în cele care fac obiectul unor reguli comunitare specifice privind ajutoarele de stat (prelucrarea oțelului ⁽⁶⁾, construcții navale, vehicule cu motor, fibre sintetice, transport și pescuit), cu excepția domeniului reglementat de Orientările comunitare privind ajutoarele de stat din sectorul agricol ⁽⁷⁾. Prezentele orientări se aplică în sectorul pescuitului și al acvaculturii, fără a aduce atingere aplicării dispozițiilor prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 2792/99 al Consiliului din 17 decembrie 1999 de definire a modalităților și condițiilor pentru acțiunile structurale ale Comunității în sectorul pescuitului ⁽⁸⁾, precum și în Orientările privind examinarea ajutoarelor de stat în sectorul pescuitului și al acvaculturii ⁽⁹⁾. Ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare în domeniul mediului sunt reglementate de normele prevăzute de Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare ⁽¹⁰⁾. În mod similar, Comisia consideră că trăsăturile ajutoarelor pentru activitățile de formare în domeniul mediului nu justifică un tratament distinct al acestor ajutoare și, prin urmare, le va analiza în conformitate cu dispozițiile din Regulamentul (CE) nr. 68/2001 al Consiliului din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor pentru formare ⁽¹¹⁾.

În temeiul articolului 3 din Decizia nr. 2496/96/CECO a Comisiei din 18 decembrie 1996 de stabilire a normelor comunitare privind ajutoarele de stat pentru siderurgie ⁽¹²⁾, ajutoarele pentru protecția mediului în siderurgie vor fi în continuare analizate în conformitate cu Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, publicate în Jurnalul Oficial C 72 din 10 martie 1994, până la data expirării Tratatului CECO.

Prezentele orientări nu sunt aplicabile costurilor irecuperabile, care vor fi reglementate separat ⁽¹³⁾. Comisia subliniază că, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 69/2001 al Comisiei de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele *de minimis* ⁽¹⁴⁾ din 12 ianuarie 2001, ajutoarele a căror valoare nu depășește 100 000 EUR, acordate unei întreprinderi pe o perioadă de trei ani, nu intră sub incidența dispozițiilor articolului 87. Totuși, regulamentul în cauză nu se aplică sectorului agricol, pescuitului și transporturilor și nici sectoarelor reglementate de Tratatul CECO.

⁽⁵⁾ Scopul prezentelor orientări nu este de a pune în discuție noțiunea de ajutoare de stat. Această noțiune este definită la articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE și în jurisprudența Curții de Justiție și a Tribunalului de Primă Instanță.

⁽⁶⁾ În limitele dispozițiilor prevăzute la punctul 7 al doilea paragraf.

⁽⁷⁾ JO C 28, 1.2.2000, p. 2.

⁽⁸⁾ JO L 337, 30.12.1999, p. 10.

⁽⁹⁾ Comisia reamintește faptul că prezentele orientări nu vizează decât ajutoarele de mediu, fără a aduce atingere aplicării altor dispoziții comunitare privind ajutoarele de stat, în limitele normelor privind cumulul ajutoarelor, prevăzute la punctul 74 din prezentele orientări.

⁽¹⁰⁾ JO C 45, 17.2.1996, p. 5.

⁽¹¹⁾ JO L 10, 13.1.2001, p. 20.

⁽¹²⁾ JO L 338, 28.12.1996, p. 42.

⁽¹³⁾ Costurile irecuperabile sunt costurile pe care întreprinderile trebuie să le suporte ca urmare a angajamentelor asumate și pe care nu le mai pot onora ca rezultat al liberalizării sectorului în cauză.

⁽¹⁴⁾ JO L 10, 13.1.2001, p. 30.

C. POLITICA DE CONTROL AL AJUTORULUI DE STAT ȘI POLITICA DE MEDIU

8. În cursul anilor '70 și '80, politica de mediu comunitară a fost marcată de o abordare îndeosebi corectivă. S-a pus accent pe standardele care urmăreau să reflecte principalele probleme ale politicii de mediu.
9. Al cincilea program de acțiune privind mediul, intitulat „Către o dezvoltare durabilă” și adoptat în 1993 ⁽¹⁾, marchează o anumită îndepărtare de la această abordare. Programul subliniază necesitatea unei politici pe termen lung având ca scop promovarea unei dezvoltări durabile. Obiectivul este concilierea pe termen lung a dezvoltării economiei europene cu necesitatea de a proteja mediul. Acțiunea comunitară nu trebuie să se mai limiteze doar la reacții la problemele de mediu, ci, în conformitate cu dispozițiile explicate prevăzute la articolul 6 din Tratatul CE, modificat de la Tratatul de la Amsterdam, trebuie să asigure integrarea cerințelor de mediu în definirea și aplicarea tuturor politicilor comunitare și să încurajeze implicarea activă a agenților socioeconomi.
10. De asemenea, articolul 174 din tratat prevede ca principiu de bază pentru politica comunitară principiul „poluatorul plătește”. Costurile asociate protecției mediului trebuie internalizate de către întreprinderi întocmai ca orice alte costuri de producție. În scopul punerii în aplicare a acestei politici, Comunitatea trebuie să utilizeze o serie de instrumente: reglementarea, în special adoptarea unor standarde, dar și acordurile voluntare sau instrumentele economice.
11. În 1996, Comisia a elaborat un raport privind progresele înregistrate în aplicarea celui de-al cincilea program de acțiune privind mediul. Respectivul raport afirmă că strategia de ansamblu a programului și obiectivele acestuia sunt încă valabile. Integrarea aspectelor de mediu și de durabilitate în celelalte politici comunitare a progresat în mod incontestabil. Totuși, aspectul care lipsește încă este schimbarea reală a atitudinii din partea tuturor părților interesate: factori politici de decizie, întreprinderi și cetățeni. Dezvoltarea noțiunii de responsabilitate comună față de mediu și sensibilizarea cetățenilor privind implicațiile în domeniu sunt deosebit de importante.
12. În 1999, Comisia a elaborat o evaluare globală a celui de-al cincilea program de acțiune. În evaluare se constată că, deși programul a sporit sensibilizarea părților implicate, cetățenilor și factorilor de decizie din celelalte sectoare față de necesitatea de a urmări în mod activ atingerea obiectivelor privind mediul, progresul de ansamblu realizat în schimbarea tendințelor economice și a comportamentelor dăunătoare pentru mediu a fost insuficient.
13. De asemenea, în evaluare se menționează că „este din ce în ce mai evident faptul că daunele cauzate mediului generează costuri pentru întreaga societate și că, dimpotrivă, acțiunile în favoarea mediului pot avea consecințe benefice exprimate prin creștere economică, crearea de locuri de muncă și competitivitate” și că „aplicarea efectivă a principiului” poluatorul plătește „și internalizarea completă a costurilor de mediu de către poluator rămân un proces major” ⁽²⁾.
14. Prin urmare, politicile Comisiei privind controlul ajutoarelor de stat pentru mediu trebuie să îndeplinească o cerință dublă:
  - (a) să asigure funcționarea concurențială a piețelor, promovând în același timp realizarea unei piețe unice și competitivitatea ridicată între întreprinderi;
  - (b) să asigure integrarea cerințelor de protecție a mediului în definirea și punerea în aplicare a politicii de concurență, în special în scopul promovării unei dezvoltări durabile. În acest context, Comisia consideră că internalizarea costurilor este un obiectiv prioritar care poate fi atins prin diferite mijloace, inclusiv cu ajutorul instrumentelor fondate pe legile pieței sau al instrumentelor de reglementare, care sunt cele mai eficiente mijloace pentru a atinge obiectivele menționate anterior.
15. Internalizarea costurilor contribuie la reflectarea corectă a costurilor în prețuri, în măsura în care agenții economici alocă resursele financiare proprii în funcție de prețurile bunurilor și serviciilor pe care doresc să le cumpere. Raportul privind progresul obținut în cadrul celui de-al cincilea program subliniază faptul că acest obiectiv nu a fost realizat, deoarece prețurile nu reflectă costurile ecologice. Absența reflectării corecte a costurilor în prețuri atrage limitarea posibilităților de sensibilizare a publicului și favorizează exploatarea excesivă a resurselor naturale.
16. Reflectarea corectă a costurilor în prețuri în toate etapele procesului economic constituie cea mai bună cale de a sensibiliza publicul cu privire la costurile pe care le implică protecția mediului. În afară de efectele potențial negative pe care le pot avea asupra schimburilor comerciale și asupra concurenței, ajutoarele de stat contravin, în general, acestui scop, deoarece permit anumitor întreprinderi să își reducă costurile în mod artificial și să nu dezvăluie consumatorilor costurile de protecție a mediului. Prin urmare, pe termen lung, anumite forme de ajutor de stat sunt contrare obiectivelor de dezvoltare durabilă.
17. Orientările comunitare privind ajutorul de stat adoptate de Comisie în 1994 reprezintă o parte integrantă a acestei politici comunitare. În general, principiul „poluatorul plătește” și necesitatea internalizării costurilor asociate protecției mediului de către întreprinderi par să pledeze împotriva acordării de ajutoare de stat.
18. Cu toate acestea, orientările menționează că ajutoarele în cauză pot fi justificate în două situații:
  - (a) în anumite situații specifice în care nu este încă posibilă internalizarea totală a costurilor de către întreprinderi și, prin urmare, ajutoarele pot constitui **o soluție temporară de rezervă** prin faptul că încurajează întreprinderile să se adapteze la standarde;

⁽¹⁾ JO C 138, 17.5.1993, p. 1.

⁽²⁾ Mediul în Europa: care este viitoarea orientare? Evaluarea globală a programului comunitar de politică și de acțiune privind mediul și dezvoltarea durabilă, „Pentru o dezvoltare durabilă” [COM(1999) 543 final din 24.11.1999].

- (b) de asemenea, ajutoarele pot avea un efect **stimulator** de încurajare a întreprinderilor să depășească standardele sau să efectueze investiții suplimentare destinate să reducă poluarea provenită de la instalațiile lor.
19. În cadrul orientărilor adoptate în 1994, Comisia a considerat că, în anumite cazuri, nu era încă posibilă internalizarea totală a costurilor și că erau necesare ajutoare temporare. Cu toate acestea, din 1994 au intervenit următoarele modificări:
- (a) de la adoptarea celui de-al cincilea program privind mediul, care se întemeia deja pe principiul „poluatorul plătește” și pe necesitatea internalizării costurilor, întreprinderile au avut la dispoziție șapte ani pentru a se adapta aplicării progresive a principiului;
- (b) raportul Comisiei privind progresul realizat în cadrul celui de-al cincilea program din 1996 și raportul de evaluare globală din 1999 reafirmă nevoia de a asigura internalizarea costurilor și utilizarea instrumentelor de piață pentru a se putea realiza progrese semnificative în ameliorarea mediului;
- (c) utilizarea instrumentelor de piață și a prețurilor corecte a fost, de asemenea, încurajată prin Protocolul de la Kyoto privind schimbările climatice.
20. Prin urmare, Comisia consideră că ajutoarele nu trebuie să reprezinte un substitut pentru internalizarea costurilor. Dacă se ține seama pe termen lung de cerințele de mediu, prețurile trebuie să reflecte în mod corect costurile, iar costurile de protecție a mediului trebuie internalizate în totalitate. În consecință, Comisia consideră că acordarea de ajutoare nu se mai justifică în cazul investițiilor destinate doar conformării întreprinderilor la standarde tehnice comunitare noi sau deja existente. Totuși, pentru a răspunde dificultăților deosebite cu care se confruntă întreprinderile mici și mijlocii (IMM), trebuie prevăzută posibilitatea de a acorda ajutoare acestor întreprinderi pentru a se putea adapta la noile standarde comunitare pe o perioadă de trei ani de la adoptarea respectivelor standarde. Cu toate acestea, ajutoarele pot fi utile în cazul în care constituie stimulente pentru atingerea unui nivel de protecție mai ridicat decât nivelul prevăzut de standardele comunitare. Acesta este cazul în care un stat membru decide să adopte standarde mai stricte decât standardele comunitare, pentru a atinge un nivel superior de protecție a mediului. Același lucru se aplică unei întreprinderi care investește în protecția mediului depășind normele comunitare cele mai stricte existente sau în absența unor standarde comunitare.
21. Cu toate acestea, nu a fost dovedit efectul stimulator al ajutoarelor destinate să sprijine întreprinderile să se conformeze standardelor tehnice comunitare, noi sau deja existente. Respectivul standard constituie dreptul comun pe care întreprinderile trebuie să îl respecte, prin urmare nu este necesar un ajutor care să le încurajeze să respecte legea ⁽¹⁾.

Cazul special al sectorului energetic și reduceri de taxe

22. De la adoptarea orientărilor în 1994, sectorul energetic a suferit modificări majore de care trebuie să se țină seama.
23. Anumite state membre au adoptat, sunt pe cale să adopte sau ar putea intenționa să adopte taxe care au ca efect protecția mediului. În unele cazuri, se acordă scutiri sau reduceri de taxe anumitor categorii de întreprinderi pentru a se evita plasarea acestora în situații de concurență dificile. Comisia apreciază că astfel de măsuri pot constitui ajutoare de stat în sensul articolului 87 din tratat. Totuși, efectele negative ale unor asemenea ajutoare pot fi compensate prin aspectele pozitive rezultate în urma adoptării taxelor. Prin urmare, dacă asemenea derogări sunt necesare pentru a se asigura adoptarea sau menținerea unor taxe aplicabile tuturor produselor, Comisia consideră că ele pot fi acceptate, în anumite condiții și pe o perioadă limitată. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile în cauză, perioada respectivă poate atinge zece ani. La sfârșitul perioadei, statele membre au posibilitatea de a notifica din nou măsurile în cauză Comisiei, care poate urma aceeași abordare în cadrul propriilor analize, ținând seama de rezultatele pozitive obținute în ceea ce privește mediul.
24. În ultimii ani, statele membre au intervenit, de asemenea, în favoarea utilizării surselor regenerabile de energie și a producerii combinate de energie termică și de energie electrică, fapt încurajat de Comisie, ținând seama de avantajele importante pentru mediu. Prin urmare, Comisia estimează că, atunci când măsurile de promovare a surselor regenerabile de energie și a producerii combinate de energie termică și de energie electrică constituie ajutoare de stat, acestea pot fi acceptate în anumite condiții. Totuși, asemenea ajutoare nu trebuie să aducă atingere altor dispoziții din tratat sau din legislația secundară.

D. IMPORTANȚA RELATIVĂ A AJUTOARELOR PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

25. Datele colectate în cadrul celei de-a opta anchete privind ajutoarele de stat în Uniunea Europeană în industria prelucrătoare și în alte sectoare ⁽²⁾ arată că, între 1996 și 1998, ajutoarele de mediu nu au reprezentat în medie decât 1,85 % din totalul ajutoarelor acordate în industria prelucrătoare și în sectorul serviciilor.
26. În perioada 1994-1999, ajutoarele pentru protecția mediului au fost acordate, în special, sub formă de subvenții. Proporțional, celelalte forme de ajutor, precum împrumuturile cu dobândă mică, garanțiile de stat etc., au fost puțin utilizate.
27. În ceea ce privește sectoarele pentru care au fost acordate ajutoare, în perioada 1998-1999 se observă o creștere a ajutoarelor pentru măsuri în sectorul energetic, fie pentru economia de energie, fie pentru promovarea de surse de energie noi sau regenerabile, în special sub formă de ecotaxe.

⁽¹⁾ Cu excepția IMM-urilor, în conformitate cu punctul 20.

⁽²⁾ COM(2000) 205 final, 11.04.2000.

E. CONDIȚII GENERALE DE AUTORIZARE A AJUTOARELOR PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

E.1. Ajutoarele pentru investiții

E.1.1. *Ajutoare tranzitorii acordate IMM-urilor pentru a se adapta la noile standarde comunitare*

28. Pentru o perioadă de trei ani de la data adoptării unor noi standarde comunitare obligatorii, ajutoarele pentru investiții acordate IMM-urilor pentru a se adapta la noile standarde pot fi autorizate până la un nivel maxim de 15 % brut din costurile eligibile.

E.1.2. *Condiții generale de autorizare a ajutoarelor pentru investiții acordate întreprinderilor care depășesc standardele comunitare*

29. Ajutoarele pentru investiții care permit întreprinderilor să depășească standardele comunitare aplicabile pot fi autorizate până la un nivel maxim de 30 % brut din costurile de investiție eligibile prevăzute la punctul 37. Aceste condiții se aplică de asemenea și în cazul întreprinderilor care realizează investiții în absența unor standarde comunitare obligatorii, precum și în cazul întreprinderilor care trebuie să realizeze investiții pentru a se conforma unor standarde naționale mai stricte decât standardele comunitare aplicabile.

E.1.3. *Investiții în sectorul energetic*

30. Investițiile în economisirea de energie în sensul punctului 6 sunt considerate investiții în scopul promovării protecției mediului. Aceste investiții joacă un rol important în atingerea, de o manieră economică, a obiectivelor comunitare privind mediul ⁽¹⁾. Prin urmare, aceste investiții pot beneficia de ajutor la o rată de bază de 40 % din costurile eligibile.

31. Investițiile pentru producerea combinată de energie electrică și termică pot, de asemenea, să beneficieze de prezentele orientări, dacă se poate dovedi faptul că respectivele măsuri sunt benefice pentru protecția mediului, fie datorită nivelului deosebit de ridicat al randamentului conversiei ⁽²⁾, fie datorită faptului că măsurile permit reducerea consumului de energie, fie datorită faptului că procesul de producție ar crea mai puține prejudicii mediului. În această privință, Comisia va ține seama în special de tipul de energie primară utilizat în procesul de producție. De asemenea, trebuie să se țină seama și de faptul că utilizarea într-o mai mare măsură a energiei din producția combinată de energie termică și de energie electrică constituie o prioritate comunitară în domeniul mediului ⁽³⁾. Prin urmare, aceste investiții pot beneficia de ajutoare pentru investiții la o rată de bază de 40 % din costurile eligibile.

⁽¹⁾ Plan de acțiune destinat să crească eficiența energetică în Comunitatea Europeană [COM(2000) 247 final din 26.04.2000].

⁽²⁾ Prin „randamentul conversiei” se înțelege raportul dintre cantitatea de energie primară utilizată pentru a produce o energie secundară și cantitatea de energie secundară efectiv produsă. Se calculează după cum urmează: energia electrică produsă + energia termică produsă/energia utilizată.

⁽³⁾ Rezoluția Consiliului privind o strategie comunitară de promovare a producției combinate de energie termică și energie electrică din 18 decembrie 1997 (JO C 4, 8.1.1998, p. 1).

32. Investițiile pentru promovarea surselor regenerabile de energie sunt asimilate investițiilor pentru mediu realizate în absența unor standarde comunitare obligatorii. De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că măsurile pentru promovarea surselor regenerabile de energie constituie una dintre prioritățile comunitare în domeniul mediului ⁽⁴⁾ și unul dintre obiectivele pe termen lung care trebuie încurajate cel mai mult. Prin urmare, rata de bază pentru investițiile în favoarea acestor forme de energie este de 40 % din costurile eligibile.

Comisia consideră că trebuie favorizate și instalațiile de energie regenerabilă care permit aprovizionarea integrală a unei comunități, precum o insulă sau o aglomerație urbană. Investițiile realizate în acest cadru pot beneficia de un bonus de 10 procente peste rata de bază de 40 % din costurile eligibile.

Comisia consideră că, dacă se dovedește necesar, statele membre trebuie să poată acorda ajutoare pentru investiții pentru promovarea energiilor regenerabile de până la 100 % din costurile eligibile. Instalațiile în cauză nu pot beneficia de nici un ajutor suplimentar ulterior.

E.1.4. *Bonus pentru întreprinderile situate în regiuni asistate*

33. În regiunile eligibile pentru ajutoare naționale regionale, întreprinderile pot primi ajutoare pentru promovarea dezvoltării regionale. Pentru a încuraja respectivele întreprinderi să realizeze investiții suplimentare pentru mediu, trebuie să fie posibil dacă este cazul să fie acordate ajutoare suplimentare, luându-se în considerare investițiile pentru mediu realizate în conformitate cu punctul 29 ⁽⁵⁾.

34. Prin urmare, în regiunile eligibile pentru ajutoare regionale, rata maximă a ajutorului pentru mediu aplicabilă costurilor eligibile prevăzute la punctul 37 se determină după cum urmează.

În regiunile asistate, rata maximă aplicabilă a ajutorului este cea mai mare dintre următoarele două opțiuni:

(a) fie rata de bază aplicabilă ajutoarelor de investiții pentru mediu, și anume 30 % brut (sistem standard), 40 % brut (investiții în economisirea de energie, investiții în

surse regenerabile de energie sau investiții pentru producerea combinată de energie electrică și energie termică) sau 50 % brut (investiții în surse regenerabile de energie care permit aprovizionarea integrală a unei comunități), plus 5 procente brut pentru regiunile prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c) și 10 procente pentru regiunile prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a) ⁽⁶⁾;

⁽⁴⁾ Rezoluția Consiliului privind sursele regenerabile de energie din 8 iunie 1998 (JO C 198, 24.6.1998, p. 1).

⁽⁵⁾ Aceste bonusuri nu sunt aplicabile în cazul în care statele membre acordă ajutoare pentru investiții în conformitate cu punctul 32 al treilea paragraf (ajutor de până la 100 % din costurile eligibile).

⁽⁶⁾ Investițiile în regiunile asistate sunt eligibile pentru ajutoare pentru investiții în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Orientările privind ajutorul de stat regional (JO C 74, 10.3.1998, p. 9).

(b) fie rata ajutorului regional plus 10 procente brut.

E.1.7. *Costuri eligibile*

E.1.5. *Bonus pentru IMM-uri*

35. Pentru întreprinderile mici și mijlocii care realizează investițiile menționate la punctele 29-32 este posibilă o majorare a ajutorului cu 10 procente brut ⁽¹⁾. În sensul prezentelor orientări, definiția IMM-urilor este cea prevăzută de textele comunitare relevante ⁽²⁾.

Bonusurile menționate anterior acordate pentru regiunile asistate și IMM-uri pot fi cumulate, dar rata maximă a ajutorului pentru mediu nu poate depăși în nici o situație 100 % brut din costurile eligibile. IMM-urile nu pot beneficia de un bonus dublu, pe de o parte, în baza dispozițiilor aplicabile ajutoarelor regionale, iar, pe de altă parte, în baza dispozițiilor aplicabile în domeniul mediului ⁽³⁾.

E.1.6. *Investițiile luate în considerare*

36. Investițiile luate în considerare sunt investiții în terenuri, în cazul în care sunt strict necesare pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu, investiții în clădiri, instalații și echipamente destinate să reducă sau să elimine poluarea și alte consecințe negative și investiții privind adaptarea metodelor de producție în vederea protecției mediului.

De asemenea, pot fi luate în considerare cheltuielile privind transferul de tehnologie prin achiziții de licențe de exploatare sau de cunoștințe tehnice brevetate sau nebrevetate. Dar aceste active necorporale trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- (a) trebuie considerate ca elemente amortizabile de activ;
- (b) trebuie achiziționate în condiții de piață, de la o întreprindere în care achizitorul nu are competențe de control direct sau indirect;
- (c) trebuie incluse în activele întreprinderii și trebuie să rămână și să fie exploatate în unitatea beneficiarului ajutorului pe o perioadă de cel puțin cinci ani de la acordarea ajutorului. Această condiție nu se aplică în cazul în care respectivele active necorporale sunt depășite din punct de vedere tehnic. În cazul în care sunt vândute în decursul perioadei de cinci ani, rezultatul vânzării trebuie dedus din costurile eligibile iar ajutorul trebuie rambursat total sau parțial, după caz.

37. Costurile eligibile trebuie să se limiteze strict la costurile generate de investițiile suplimentare necesare atingerii obiectivelor de protecție a mediului.

Acest lucru are următoarele consecințe: în cazul în care costurile de investiții pentru protecția mediului nu pot fi ușor identificate în costurile totale, Comisia ține seama de metode de calcul obiective și transparente, precum costul unei investiții comparabile din punct de vedere tehnic, dar care nu permite atingerea aceluiași nivel de protecție a mediului.

În toate cazurile, costurile eligibile trebuie calculate fără a se ține seama de avantajele obținute în urma unei eventuale creșteri de capacitate, în urma economiilor de costuri realizate în decursul primilor cinci ani de viață a investiției, precum și în urma producției auxiliare suplimentare din aceeași perioadă de cinci ani ⁽⁴⁾.

În cazul energiei regenerabile, costurile eligibile de investiții corespund în mod normal costurilor suplimentare suportate de întreprindere comparativ cu o instalație de producere de energie convențională cu aceeași capacitate de producție efectivă de energie.

În cazul în care IMM-urile se adaptează la noile standarde comunitare, costurile eligibile includ costurile suplimentare de investiții necesare atingerii nivelului de protecție a mediului prevăzut de standardele respective.

În cazul în care o întreprindere se adaptează la standarde naționale adoptate în absența unor standarde comunitare, costurile eligibile includ costurile suplimentare de investiții necesare atingerii nivelului de protecție a mediului prevăzut de standardele naționale.

În cazul în care o întreprindere se adaptează la standarde naționale mai stricte decât standardele comunitare sau în cazul depășirii voluntare a standardelor comunitare, costurile eligibile includ costurile suplimentare de investiții necesare atingerii unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât nivelul prevăzut de standardele comunitare. Costurile investițiilor necesare atingerii nivelului de protecție prevăzut de standardele comunitare nu sunt eligibile.

În cazul în care nu există standarde prevăzute, costurile eligibile includ costurile de investiții necesare atingerii unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât cel pe care întreprinderea sau întreprinderile în cauză l-ar atinge în absența unui ajutor pentru protecția mediului.

⁽¹⁾ Acest bonus nu se aplică în cazul în care statul membru acordă ajutoare pentru investiții în temeiul punctului 32 al treilea paragraf (ajutoare de până la 100 % din costurile eligibile).

⁽²⁾ Recomandarea 96/280/CE a Comisiei din 3 aprilie 1996 privind definirea întreprinderilor mici și mijlocii (JO L 107, 30.4.1996, p. 4).

⁽³⁾ Investițiile realizate de IMM-uri pot beneficia de ajutoare pentru investiții în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat pentru întreprinderi mici și mijlocii (JO L 10, 13.1.2001, p. 33).

⁽⁴⁾ În cazul în care investițiile se referă exclusiv la protecția mediului, fără alte beneficii economice, nu se aplică nici o reducere suplimentară în procesul de stabilire a costurilor eligibile.

E.1.8. **Reabilitarea zonelor industriale poluate**

38. Intervențiile realizate de întreprinderile care remediază prejudiciile aduse mediului prin reabilitarea zonelor industriale poluate pot intra în sfera de aplicare a prezentelor orientări ⁽¹⁾. Prejudiciile în cauză aduse mediului pot fi prejudicii aduse calității solului sau a apelor de suprafață ori subterane ⁽²⁾.

În cazul în care persoana responsabilă de poluare este identificată în mod clar, aceasta trebuie să finanțeze reabilitarea în conformitate cu principiul „poluatorul plătește” și fără nici un ajutor de stat. Prin „persoană responsabilă de poluare” se înțelege persoana responsabilă în temeiul legislației aplicabile în fiecare stat membru, fără a aduce atingere adoptării normelor comunitare în domeniu.

În cazul în care persoana responsabilă de poluare nu este identificată sau nu poate suporta costurile, persoana responsabilă cu realizarea lucrărilor poate beneficia de un ajutor în acest sens ⁽³⁾.

Valoarea ajutorului pentru reabilitarea zonelor industriale poluate se poate ridica la 100 % din costurile eligibile, plus 15 % din costul lucrărilor. Costurile eligibile sunt egale cu costul lucrărilor minus creșterea valorii terenului.

Valoarea totală a ajutorului nu poate, în nici un caz, să depășească cheltuielile reale suportate de întreprindere.

E.1.9. **Relocalizarea întreprinderilor**

39. Comisia consideră ca regulă generală că relocalizarea întreprinderilor pe amplasamente noi nu constituie o acțiune de protecție a mediului și, prin urmare, nu dă dreptul la ajutoare în temeiul prezentelor orientări.

Cu toate acestea, acordarea unor ajutoare poate fi justificată în cazul în care o întreprindere situată în mediul urban sau într-o zonă inclusă în programul Natura 2000 realizează, în mod legal, o activitate care cauzează o poluare semnificativă și, din motive de amplasare, trebuie să se mute într-o zonă adecvată.

Criteriile următoare trebuie îndeplinite cumulativ:

- (a) schimbarea locației trebuie motivată de considerente de protecție a mediului și trebuie să fi fost dispusă prin decizie administrativă sau judiciară;

⁽¹⁾ Comisia reamintește că operațiunile de reabilitare realizate de autoritățile publice, ca atare, nu intră sub incidența articolului 87 din tratat. Totuși, pot apărea probleme privind ajutoarele de stat dacă, după reabilitare, terenurile sunt vândute la un preț inferior valorii lor pe piață.

⁽²⁾ În cazul reabilitării zonelor poluate, sunt considerate investiții eligibile cheltuielile realizate de întreprindere pentru reabilitarea terenului, indiferent dacă pot sau nu pot fi prezentate în bilanț ca active fixe.

⁽³⁾ Persoana responsabilă cu realizarea lucrărilor nu trebuie să fie în mod necesar aceeași cu persoana responsabilă de poluare în sensul în care este utilizată aici această expresie.

- (b) întreprinderea trebuie să respecte cele mai stricte standarde de mediu aplicabile în noua regiune în care se stabilește.

Întreprinderea care îndeplinește condițiile menționate anterior poate primi ajutor pentru investiții în conformitate cu punctul 29. Se aplică dispozițiile prevăzute la punctul 35 privind acordarea unui bonus pentru IMM-uri.

Pentru a stabili valoarea costurilor eligibile în cazul ajutorului de relocalizare, Comisia ține seama, pe de o parte, de rezultatul vânzării sau al închirierii instalațiilor sau terenurilor abandonate și de compensarea în cazul exproprierii și, pe de altă parte, de costurile asociate achiziționării unui teren sau construirii ori achiziționării de noi instalații având aceeași capacitate cu cea a instalației abandonate. De asemenea, trebuie să se țină seama de orice alte beneficii obținute în urma transferului instalațiilor, în special beneficii obținute în urma unei ameliorări, cu ocazia transferului, a tehnologiei utilizate, precum și de avantajele contabile asociate unei mai bune utilizări a instalației. Investițiile realizate în scopul unei eventuale creșteri a capacității nu pot fi luate în considerare la calcularea costurilor eligibile care conferă dreptul la acordarea unui ajutor pentru protecția mediului.

În cazul în care decizia administrativă sau judiciară prin care se dispune schimbarea locației are ca efect rezilierea anticipată a unui contract de închiriere de terenuri sau de clădiri, eventualele penalități suportate de întreprindere pentru rezilierea contractului pot fi luate în considerare la calcularea costurilor eligibile.

E.1.10. **Dispoziții comune**

40. Ajutoarele pentru investițiile de depășire a standardelor comunitare sau în absența unor standarde comunitare nu pot fi acordate dacă respectiva depășire nu constituie decât o adaptare la standardele comunitare deja adoptate, dar care nu au intrat încă în vigoare. O întreprindere nu poate beneficia de ajutor pentru a se adapta standardelor naționale mai stricte decât standardele comunitare sau în absența unor standarde comunitare decât dacă respectă standardele naționale în cauză până la data limită prevăzută în dispozițiile naționale relevante. Investițiile realizate după această dată nu sunt eligibile ⁽⁴⁾.

E.2. **Ajutoare pentru IMM-uri pentru servicii de asistență/consultanță în domeniul mediului**

41. Serviciile de asistență/consultanță au un rol important în sprijinirea IMM-urilor pentru a realiza progrese în domeniul protecției mediului. Prin urmare, Comisia consideră că pot fi acordate ajutoare în conformitate cu dispozițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 70/2001 ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Normele prevăzute la prezentul punct nu aduc atingere dispozițiilor punctului 28 privind ajutoarele pentru IMM-uri.

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 32.

E.3. Ajutoare de exploatare

E.3.1. *Norme aplicabile ajutoarelor de exploatare pentru gestionarea de deșeurilor și economisirea de energie*

42. Următoarele norme se aplică pentru două categorii de ajutoare de exploatare, și anume:

(a) ajutoare pentru gestionarea deșeurilor, dacă respectiva gestionare este conformă cu clasificarea ierarhică a principiilor de gestionare a deșeurilor ⁽¹⁾;

(b) ajutoare în domeniul economisirii de energie.

43. În cazul în care se dovedesc a fi indispensabile, asemenea ajutoare trebuie să se limiteze la stricta compensare a costurilor suplimentare de producție în raport cu prețurile practicate pe piață ale produselor sau ale serviciilor în cauză ⁽²⁾. De asemenea, aceste ajutoare trebuie să fie temporare și, ca regulă generală, descrescătoare, pentru a stimula respectarea, într-un termen rezonabil, a principiului reflectării costurilor în prețuri.

44. Comisia consideră că întreprinderile trebuie, în mod normal, să suporte costurile tratării deșeurilor industriale în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”. Totuși, ajutorul de exploatare poate fi necesar în cazul în care sunt adoptate standarde naționale mai stricte decât standardele comunitare aplicabile sau dacă sunt adoptate standarde naționale în absența unor norme comunitare, astfel încât întreprinderile își pot pierde temporar competitivitatea la nivel internațional.

Întreprinderile care beneficiază de ajutoare de exploatare pentru tratarea deșeurilor industriale sau neindustriale trebuie să finanțeze serviciile proporțional cu cantitatea de deșeuri pe care o produc și/sau cu costul tratării.

45. Pentru toate ajutoarele de exploatare, durata este limitată la cinci ani în cazul unui ajutor descrescător. În primul an, intensitatea ajutorului poate ajunge la 100 % din costurile suplimentare, dar trebuie să descrească în mod linear pentru a ajunge la zero la sfârșitul celui de-al cincilea an.

46. În cazul unui ajutor nedescrescător durata sa este limitată la cinci ani, iar intensitatea sa nu trebuie să depășească 50 % din costurile suplimentare.

⁽¹⁾ Clasificare prevăzută în strategia comunitară pentru gestionarea deșeurilor [COM(96) 399 final din 30.7.1996]. În această comunicare, Comisia reamintește că gestionarea deșeurilor este un obiectiv prioritar pentru Comunitate, în scopul reducerii riscurilor asupra mediului. Noțiunea de tratare a deșeurilor trebuie privită din trei puncte de vedere: recuperare, reciclare, re folosire. Deșeurile a căror producție este inevitabilă trebuie tratate și eliminate în condiții de siguranță.

⁽²⁾ Noțiunea de costuri de producție trebuie înțeleasă ca excluzând orice ajutor, dar incluzând un profit normal.

E.3.2. *Norme aplicabile tuturor ajutoarelor de exploatare sub formă de reduceri sau scutiri de taxe*

47. La adoptarea taxelor aplicabile anumitor activități din motive de protecție a mediului, statele membre pot considera necesar să prevadă eventuale scutiri temporare în favoarea anumitor întreprinderi, în special ca urmare a absenței unei armonizări la nivel european sau a riscurilor temporare de pierdere a competitivității la nivel internațional. În general, asemenea scutiri constituie ajutor de exploatare în sensul articolului 87 din Tratatul CE. În analiza acestor măsuri trebuie să se examineze, printre altele, dacă impunerea taxei este rezultatul unei decizii comunitare sau al unei decizii autonome a unui stat membru.

48. În cazul în care impunerea taxei este rezultatul unei decizii autonome a unui stat membru, întreprinderile în cauză pot întâmpina dificultăți în adaptarea rapidă la noile sarcini fiscale. În asemenea situații se poate justifica o scutire temporară în favoarea anumitor întreprinderi, care să le permită acestora să se adapteze la noua situație fiscală.

49. În cazul în care impunerea taxei este prevăzută de o directivă comunitară, pot apărea două situații:

(a) statul membru aplică, pentru anumite produse, o taxă la o rată superioară ratei minime prevăzute de directiva comunitară și acordă o scutire anumitor întreprinderi care, prin urmare, trebuie să plătească taxa la o rată inferioară, dar totuși cel puțin egală cu rata minimă prevăzută în directivă. Comisia consideră că astfel de situații pot justifica o scutire temporară pentru a permite întreprinderilor să se adapteze regimului mai ridicat de taxare și să le orienteze către acțiuni mai favorabile protecției mediului;

(b) statul membru aplică, pentru anumite produse, o taxă la rata minimă prevăzută de directiva comunitară și acordă o scutire anumitor întreprinderi care fac astfel obiectul unui regim de taxare la o rată inferioară ratei minime. În cazul în care nu este autorizată prin directiva în cauză, o asemenea scutire constituie ajutor incompatibil cu dispozițiile articolului 87 din tratat. În cazul în care este autorizată prin respectiva directivă, Comisia poate considera că este compatibilă cu dispozițiile articolului 87 în măsura în care este necesară și nu este disproporționată în raport cu obiectivele comunitare urmărite. Comisia acordă o atenție deosebită strictei limitări în timp a unei astfel de scutiri.

50. În general, măsurile fiscale în cauză trebuie să contribuie în mod semnificativ la protecția mediului. Trebuie să se asigure faptul că scutirile, prin însăși natura lor, nu aduc atingere obiectivelor generale urmărite.

51. Aceste scutiri pot constitui ajutor de exploatare care poate fi autorizat în următoarele condiții.

1. În cazul în care, din motive de protecție a mediului, un stat membru introduce o nouă taxă într-un sector de activitate sau pentru anumite produse în privința cărora nu a fost realizată o armonizare fiscală comunitară sau în cazul în care taxa prevăzută de statul membru este superioară taxei prevăzute de legislația comunitară, Comisia consideră că deciziile de scutire pe o perioadă de zece ani fără caracter descrescător se pot justifica în două cazuri:

- (a) în cazul în care aceste scutiri sunt condiționate de încheierea unor acorduri între statul membru în cauză și întreprinderile beneficiare, prin care întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi se angajează să atingă obiective de protecție a mediului pe perioada de acordare a scutirilor sau în cazul în care întreprinderile se angajează să încheie acorduri voluntare cu același efect. Aceste acorduri sau angajamente pot avea ca obiect, printre altele, reducerea consumului de energie, reducerea emisiilor sau o oricare altă măsură privind mediul. Conținutul acestor acorduri trebuie negociat de către fiecare stat membru și evaluat de Comisie în momentul notificării proiectelor de ajutor. Statele membre trebuie să asigure monitorizarea strictă a angajamentelor luate de către întreprinderi sau de către asociațiile de întreprinderi. Acordurile încheiate între un stat membru și întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi în cauză trebuie să prevadă modalitățile de sancționare aplicabile în cazul nerespectării angajamentelor asumate.

Prezentele dispoziții se aplică, de asemenea, în cazul în care un stat membru supune acordarea unei reduceri fiscale unor condiții care au același efect ca și acordurile sau angajamentele menționate anterior;

- (b) aceste scutiri nu sunt condiționate de încheierea de acorduri între statul membru în cauză și întreprinderile beneficiare, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții alternative:

— în cazul în care reducerea se referă la o taxă comunitară, suma plătită efectiv de întreprinderi după reducere trebuie să rămână superioară sumei minime comunitare pentru a stimula întreprinderile să îmbunătățească protecția mediului;

— în cazul în care reducerea se referă la o taxă națională impusă în absența unei taxe comunitare, întreprinderile care beneficiază de reducere trebuie totuși să plătească o parte importantă din taxa națională.

2. Dispozițiile prevăzute la punctul 51.1 se pot aplica taxelor existente, dacă sunt îndeplinite următoarele două condiții cumulative:

- (a) taxa în cauză trebuie să aibă un efect pozitiv important în ceea ce privește protecția mediului;
- (b) derogările pentru întreprinderile în cauză trebuie să fi fost decise simultan cu adoptarea taxei sau trebuie să fi devenit necesare ca rezultat al unei modificări importante a condițiilor economice care au adus întreprinderea într-o situație concurențială dificilă. În al doilea caz, cuantumul reducerii nu poate fi superior creșterii costurilor care rezultă în urma modificării condițiilor economice. Atunci când nu se mai înregistrează o creștere a costurilor, reducerea nu se mai aplică.

3. De asemenea, statele membre pot încuraja dezvoltarea procedeele de producere a energiei electrice din surse convenționale de energie, precum gazele naturale, care au o eficiență energetică mult mai mare decât eficiența energetică obținută prin procedee de producție convenționale. În asemenea cazuri, ținând seama de importanța unor asemenea tehnici pentru protecția mediului și cu condiția ca energia primară utilizată să reducă în mod semnificativ efectele negative în ceea ce privește protecția mediului, Comisia consideră că scutirea totală de taxe poate fi justificată pe o perioadă de cinci ani, în cazul în care ajutorul nu este regresiv. De asemenea, se pot acorda derogări pentru 10 ani, în conformitate cu condițiile prevăzute la punctele 51.1 și 51.2.

52. În cazul în care o taxă existentă face obiectul unei creșteri importante și în cazul în care statul membru în cauză consideră că sunt necesare derogări pentru anumite întreprinderi, condițiile prevăzute la punctul 51.1 privind noile taxe se aplică prin analogie.

53. În cazul în care reducerile au ca obiect o taxă care a fost armonizată la nivel comunitar și în cazul în care taxa națională este inferioară sau egală cu minimul comunitar, Comisia consideră că scutirile pe termen lung nu sunt justificate. În acest caz, eventualele scutiri acordate trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute la punctele 45 și 46 și trebuie, în orice caz, să facă obiectul unei autorizări exprese de derogare de la minimul comunitar.

În toate cazurile de reducere a taxelor, statul membru poate acorda ajutoare de exploatare în conformitate cu dispozițiile prevăzute la punctele 45 și 46.

E.3.3. **Norme aplicabile ajutoarelor de exploatare pentru sursele regenerabile de energie**

54. În general, în ceea ce privește producerea de energie regenerabilă, se acordă ajutoare de exploatare în conformitate cu prezentele orientări.

55. Comisia consideră că astfel de ajutoare trebuie să beneficieze de tratament special datorită dificultăților pe care aceste surse de energie le-au întâlnit în concurența efectivă cu sursele convenționale. De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că politica comunitară urmărește să încurajeze dezvoltarea acestor surse de energie, în special din motive de mediu. Sunt necesare ajutoare în special în cazul în care procedeele tehnice disponibile nu permit producerea energiei la costuri unitare comparabile cu cele ale surselor convenționale.
56. Astfel, ajutoarele de exploatare se pot justifica pentru a acoperi diferența dintre costurile de producție a energiei din surse regenerabile de energie și prețul de piață pentru energia respectivă. Forma unui astfel de ajutor poate varia, în funcție de tipul de energie în cauză și de modalitățile de asistență adoptate de statele membre. În plus, în cadrul unei analize, Comisia ține seama de poziția concurențială a fiecărui tip de energie în cauză.
57. Statele membre pot acorda ajutoare pentru surse regenerabile de energie după cum urmează:

E.3.3.1. Opțiunea 1

58. În domeniul energiei regenerabile, costurile de investiții unitare sunt deosebit de ridicate și, în general, reprezintă o parte semnificativă din costurile întreprinderilor, nepermițându-le să practice prețuri competitive pe piețele pe care vând energie.
59. Pentru a ține mai bine seama de această barieră de acces la intrarea pe piață pentru energiile regenerabile, statele membre pot acorda ajutoare pentru a compensa diferența dintre costurile de producție a energiei regenerabile și prețul de piață pentru forma de energie în cauză. Eventualele ajutoare de exploatare nu pot fi acordate decât pentru asigurarea amortizării instalațiilor. Energia suplimentară produsă de instalație nu poate beneficia de sprijin. Totuși, ajutorul poate acoperi un nivel rezonabil al rentabilității capitalului dacă statele membre pot stabili că acest lucru este indispensabil, ținând seama de slaba competitivitate a anumitor surse regenerabile de energie.

Pentru a stabili valoarea ajutorului de exploatare, trebuie să se țină seama, de asemenea, de eventualele ajutoare de investiții acordate întreprinderilor în cauză pentru noile instalații.

La notificarea Comisiei cu privire la schemele de ajutor, statele membre trebuie să precizeze mecanismele exacte de sprijin, în special metodele de calculare a valorii ajutorului. În cazul în care Comisia autorizează respectivele scheme, statele membre trebuie să aplice respectivele mecanisme și metode de calcul la acordarea ajutoarelor pentru întreprinderi.

60. Spre deosebire de majoritatea celorlalte surse regenerabile de energie, biomasa necesită investiții relativ mai mici, dar implică niște costuri de funcționare mai ridicate. Prin urmare, Comisia poate aproba ajutoare de exploatare care

să depășească totalul investițiilor, în cazul în care statele membre pot demonstra că totalul costurilor suportate de întreprinderi după amortizarea instalațiilor continuă să depășească prețurile pe piața energiei.

E.3.3.2. Opțiunea 2

61. Statele membre pot acorda sprijin pentru sursele regenerabile de energie prin utilizarea mecanismelor de piață, cum ar fi, spre exemplu, certificatele ecologice sau licitațiile. Aceste sisteme permit tuturor producătorilor de energie regenerabilă să beneficieze, în mod indirect, de o cerere garantată pentru energia pe care o produc, la un preț superior prețului de piață al energiei convenționale. Prețul respectivelor certificate ecologice nu este fixat în avans, ci depinde de cerere și ofertă.
62. În cazul în care constituie ajutor de stat, aceste sisteme pot fi autorizate de Comisie dacă statele membre pot demonstra că sprijinul este esențial pentru a se asigura viabilitatea surselor regenerabile de energie în cauză, că nu antrenează în mod global o supracompensare în favoarea energiei regenerabile și nu descurajează producătorii de energie regenerabilă să își sporească competitivitatea. Pentru a verifica dacă aceste condiții sunt îndeplinite, Comisia intenționează să autorizeze aceste sisteme de ajutor pentru o perioadă de zece ani, la sfârșitul căreia este necesar să se evalueze dacă măsurile de sprijin trebuie aplicate în continuare.

E.3.3.3. Opțiunea 3

63. Statele membre pot acorda ajutoare de exploatare noilor instalații producătoare de energie regenerabilă, calculate pe baza costurilor externe evitate. Costurile externe evitate sunt costuri de mediu pe care societatea ar trebui să le suporte în cazul în care aceeași cantitate de energie ar fi produsă de o instalație care ar funcționa pe bază de energii convenționale. Aceste costuri se calculează pe baza diferenței dintre, pe de o parte, costurile externe generate și neachitate de producătorii de energie regenerabilă, și, pe de altă parte, costurile externe generate și neachitate de producătorii de energie neregenerabilă. Pentru efectuarea acestor calcule, statul membru trebuie să utilizeze o metodă de calcul recunoscută pe plan internațional și comunicată Comisiei. Printre altele, statul membru trebuie să furnizeze o analiză comparativă a costurilor, întemeiată și determinată sub raport cantitativ, precum și o evaluare a costurilor externe ale producătorilor de energie concurenți, pentru a demonstra că ajutorul compensează în mod real costurile externe neacoperite.

În orice caz, cuantumul ajutorului astfel acordat producătorului de energie regenerabilă nu poate depăși 0,05 EUR pe kWh.

În plus, cuantumul ajutorului acordat producătorilor care depășește cuantumul ajutorului care rezultă din opțiunea 1 menționată anterior trebuie reinvestit de întreprinderi în domeniul surselor regenerabile de energie. Cuanumul ajutorului este luat în considerare de Comisie dacă această activitate este eligibilă pentru acordarea de ajutoare de stat.

64. În cazul în care opțiunea 3 este, în continuare, conformă cu regulile generale de concurență, Comisia trebuie să se asigure că ajutorul nu antrenează o eventuală denaturare a concurenței contrară interesului comun. Cu alte cuvinte, trebuie să se asigure că ajutorul va duce la o dezvoltare globală reală a energiilor regenerabile în detrimentul surselor convenționale de energie și nu la un simplu transfer de cote de piață între sursele regenerabile de energie. Prin urmare, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- ajutorul acordat în conformitate cu prezente opțiune trebuie să fie parte integrantă dintr-o schemă care tratează în mod egal întreprinderile din sectorul energiilor regenerabile;
- schema trebuie să prevadă acordarea de ajutoare fără să facă discriminare între întreprinderile producătoare de același tip de energie regenerabilă;
- schema trebuie reevaluată de Comisie la fiecare cinci ani.

E.3.3.4. Opțiunea 4

65. Statele membre pot în continuare acorda ajutoare de exploatare în conformitate cu normele generale privind respectivele ajutoare prevăzute la punctele 45 și 46.

E.3.4. *Norme aplicabile ajutoarelor de exploatare pentru producerea combinată de energie electrică și termică*

66. Comisia consideră că ajutoarele de exploatare pentru producerea combinată de energie electrică și termică pot fi justificate în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 31. Astfel de ajutoare pot fi acordate întreprinderilor care distribuie publicului energie electrică și termică, în cazul în care costurile de producție a respectivei energii electrice sau termice depășesc prețul de piață. În condiții asemănătoare, ajutoarele de exploatare pot fi acordate în conformitate cu normele prevăzute la punctele 58-65. Caracterul indispensabil al ajutorului se stabilește ținând seama de costurile și veniturile rezultate în urma producției și vânzării energiei electrice și termice.

67. Ajutoarele de exploatare pot fi acordate în aceleași condiții pentru utilizarea industrială a producerii combinate de energie electrică și termică, în cazul în care se demonstrează că, prin folosirea tehnicii respective, costul de producție al unei unități de energie care utilizează respectiva tehnică este superior prețului de piață al unei unități de energie convenționale. Costul de producție poate include rentabilitatea normală a instalației, dar eventualele câștiguri obținute de întreprindere din producția de energie termică trebuie deduse din costurile de producție.

F. POLITICI, MĂSURI ȘI INSTRUMENTE DE REDUCERE A GAZELOR CU EFECT DE SERĂ

68. Protocolul de la Kyoto, semnat de statele membre și Comunitate, prevede că părțile se angajează să limiteze sau să reducă emisiile de gaze cu efect de seră în perioada 2008-2012. Pentru întreaga Comunitate, obiectivul este reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 8 % față de nivelul din 1990.

69. Statele membre și Comunitatea, ca părți la protocol, trebuie să realizeze reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin punerea în aplicare a unor politici și măsuri comune și coordonate la nivel comunitar⁽¹⁾, inclusiv a unor instrumente economice, precum și prin instrumentele stabilite prin însuși Protocolul de la Kyoto, și anume permisele negociabile, implementarea comună și mecanismul de dezvoltare curată.

70. În absența unor dispoziții comunitare în domeniu și fără a aduce atingere dreptului de inițiativă al Comisiei de a propune asemenea dispoziții, fiecare stat membru poate defini politicile, măsurile și instrumentele pe care dorește să le adopte în vederea îndeplinirii obiectivelor prevăzute de Protocolul de la Kyoto.

71. Comisia consideră că unele dintre modalitățile adoptate de statele membre în vederea îndeplinirii obiectivelor prevăzute de Protocolul de la Kyoto pot constitui ajutoare de stat, dar este prematură stabilirea condițiilor de autorizare a unor astfel de ajutoare.

G. BAZA DE EXCEPTARE PENTRU TOATE PROIECTELE EXAMINATE DE COMISIE

72. În limitele și în condițiile prevăzute în prezentele orientări, ajutoarele pentru protecția mediului sunt autorizate de Comisie în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE ca „ajutoare destinate să favorizeze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu schimbă condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun”.

73. Ajutoarele destinate să promoveze realizarea de proiecte importante de interes european comun care reprezintă o prioritate privind mediul și au adesea efecte benefice în afara frontierelor statului sau statelor membre în cauză pot fi autorizate în temeiul exceptării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE. Totuși, ajutorul trebuie să fie necesar pentru realizarea proiectului, iar proiectul trebuie să fie specific, bine definit și important din punct de vedere calitativ și trebuie să constituie o contribuție exemplară și clar identificabilă la interesul european comun. Atunci când se aplică această derogare, Comisia poate autoriza ajutoare la rate mai mari decât limitele prevăzute pentru ajutoarele autorizate în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c).

H. CUMUL DE AJUTOARE DIN SURSE DIFERITE

74. Plafoanele de ajutor prevăzute în prezentele orientări se aplică indiferent dacă ajutorul în cauză este finanțat, integral sau parțial, din resurse de stat sau din resurse comunitare. Ajutoarele autorizate în temeiul prezentelor orientări nu pot fi cumulate cu alte ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat sau cu alte forme de finanțare comunitară, dacă prin cumul ajutorul ajunge la o intensitate superioară celei prevăzute de prezentele orientări.

⁽¹⁾ Pentru detalii privind politicile și măsurile comune și coordonate, a se vedea, în special „Pregătirea punerii în aplicare a Protocolului de la Kyoto” [COM(1999) 230 din 19.05.1999].

În cazul ajutoarelor care au obiective diferite și implică aceleași costuri eligibile, se aplică cel mai favorabil plafon de ajutor.

I. „MĂSURI ADECVATE” ÎN SENSUL ARTICOLULUI 88 ALINEATUL (1) DIN TRATATUL CE

75. În conformitate cu articolul 88 alineatul (1) din tratat, Comisia propune statelor membre următoarele măsuri adecvate privind schemele de ajutor existente ale acestora.
76. Pentru a permite Comisiei să examineze ajutoarele importante acordate în cadrul schemelor autorizate și să decidă dacă respectivele ajutoare sunt compatibile cu piața comună, Comisia propune, ca măsură adecvată în temeiul articolului 88 alineatul (1) din tratat, ca statele membre să îi notifice în prealabil eventualele cazuri de ajutor individual pentru investiții acordat în cadrul unei scheme autorizate, dacă costurile eligibile depășesc 25 milioane EUR și dacă ajutorul depășește echivalentul subvenției brute de 5 milioane EUR. Notificarea trebuie efectuată printr-un formular al cărui model este prevăzut în anexă.
77. De asemenea, Comisia propune, ca măsură adecvată în temeiul articolului 88 alineatul (1), ca statele membre să își adapteze schemele de ajutor pentru protecția mediului existente la prezentele orientări până la 1 ianuarie 2002.
78. Comisia invită statele membre să confirme, în termen de o lună de la data primirii propunerii de măsuri menționate la punctele 75-77, acordul cu privire la respectivele propuneri. În absența unei confirmări, Comisia consideră că statul membru în cauză nu este de acord.
79. Comisia subliniază faptul că prezentele orientări, cu excepția ajutoarelor clasificate ca *de minimis* în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 62/2001 ⁽¹⁾, nu aduc atingere obligației impuse statelor membre în temeiul articolului 88 alineatul (3) din tratat de a notifica orice scheme de ajutor, orice modificări ale schemelor în cauză și orice ajutor individual acordat întreprinderilor în afara schemelor autorizate.
80. Comisia dorește să se asigure că orice autorizare a unei scheme viitoare de ajutor este conformă cu prezentele orientări.

J. APLICAREA ORIENTĂRIILOR

81. Prezentele orientări se aplică de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*. Aplicarea prezentelor orientări încetează la 31 decembrie 2007. După consultarea statelor membre, Comisia poate modifica prezentele orientări până la această dată, din motive importante privind politica de concurență sau de mediu sau pentru a ține seama de alte politici comunitare sau de alte angajamente internaționale.
82. Comisia aplică prezentele orientări tuturor proiectelor de ajutor notificate în privința cărora trebuie să adopte o decizie după publicarea în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*, chiar dacă respectivele proiecte au făcut obiectul unei notificări înainte de data publicării.

În cazul ajutoarelor care nu au fost notificate, Comisia aplică:

- (a) prezentele orientări, în cazul în care ajutorul a fost acordat după publicarea lor în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*;
- (b) orientările în vigoare la data acordării ajutorului, în toate celelalte cazuri.

K. INTEGRAREA POLITICII DE MEDIU ÎN ALTE ORIENTĂRI PRIVIND AJUTORUL DE STAT

83. Articolul 6 din tratat menționează că:

„Cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor comunitare prevăzute la articolul 3, în special în scopul promovării unei dezvoltări durabile.”

Atunci când adoptă sau revizuește alte orientări comunitare privind ajutorul de stat, Comisia estimează modul în care se poate ține seama cel mai bine de respectivele cerințe. De asemenea, Comisia analizează dacă nu este mai util să solicite statelor membre furnizarea unui studiu privind impactul asupra mediului de fiecare dată când acestea notifică un proiect important de ajutor de stat, indiferent de sectorul de activitate în cauză.

⁽¹⁾ JO L 10, 13.1.2001, p. 30.

ANEXĂ

INFORMAȚII SUPLIMENTARE CARE TREBUIE FURNIZATE ÎN MOD NORMAL LA NOTIFICAREA AJUTOARELOR DE STAT PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI PREVĂZUTĂ LA ARTICOLUL 88 ALINEATUL (3) DIN TRATAT**(Scheme, cazuri de ajutoare acordate în cadrul unei scheme aprobate și cazuri de ajutoare ad-hoc)**

Informații care trebuie anexate la chestionarul general de la secțiunea A a anexei II la scrisoarea din 2 august 1995 privind notificările și rapoartele anuale standardizate, adresată de Comisie statelor membre:

1. Obiective

Descriere detaliată a obiectivelor măsurii și a tipului de protecție a mediului pe care intenționează să îl promoveze.

2. Descrierea măsurii

Descriere detaliată a măsurii și a beneficiarilor.

Descrierea costurilor totale de investiții implicate și a costurilor eligibile.

În cazul în care măsura în cauză a fost deja aplicată în trecut, care au fost rezultatele obținute privind mediul?

În cazul în care măsura este nouă, care sunt rezultatele estimate privind mediul și pe ce perioadă?

Pentru ajutoarele acordate în scopul depășirii standardelor, care sunt standardele aplicabile și în ce mod permite măsura atingerea unui nivel semnificativ superior de protecție a mediului?

Pentru ajutoarele acordate în absența unor standarde obligatorii, furnizați o descriere detaliată a modului de stabilire a costurilor eligibile.
